

eller i något fall för högre röstetal, än det, som enligt röstlängden sammanräknadt tillkommer öfriga röstegande. Uppkommer vid sådan beräkning af rösträtt bråktal, skall det bortfalla.

Stockholm den 21 januari 1893.

A. Göransson.

N:o 7.

Herr **A. V. Ljungman**, *med förslag till ändrad lydelse i vissa delar af regeringsformen, riksdagsordningen, tryckfrihetsförordningen och riksakten.*

I under flera föregående riksdagar väckta motioner eller i till konstitutionsutskottets utlåtanden fogade reservationer har jag framlagt motiverade förslag till ändrad lydelse af §§ 5, 6, 46, 60, 61, 66, 69 och 72 regeringsformen samt §§ 65, 71, 72 och 73 riksdagsordningen, hvilka förslag till dels vunnit Andra Kammarens bifall, hvarför jag nu ock, med hänsyn äfven till förut lemnad utredning, anser dem förtjenta att efter nödig förbättring än en gång underställas Riksdagens pröfning.

De under sistförflutna året med ovanlig styrka framträdande frågorna om ordnandet af unionsförhållandena med Norge och om omorganisationen af rikets försvars- och skatteväsende, af hvilka de senare under samma års urtima riksdag bragtes ett så stort steg framåt mot sin lösning, föranleda mig vidare att, jemte de nämnda äldre förslagen, till Riksdagens pröfning framlägga nya förslag till ändrad lydelse äfven af §§ 1, 7, 11, 12, 13, 15, 17, 22, 28 mom. 2, 32, 34, 35, 36, 38, 42

mom. 2, 43, 53, 62, 71, 73, 74, 80, 85, 86, 87 mom. 1, 89, 105, 106 och 107 regeringsformen, §§ 38 mom. 2, 40, 42 mom. 1, 43, 53, 54 och 57 riksdagsordningen, § 2 tryckfrihetsförordningen samt §§ 1, 4, 5, 7 och 12 riksakten, allt med syfte och på grund af skäl, som tydligt nog framträda uti sjelfva förslagen.

På grund af hvad sålunda anförts och med hänvisning till den år 1865 tillförordnade kongl. komiténs betänkande angående revision af föreningsakten mellan Sverige och Norge jemte förslag och till konstitutionsutskottets utlåtande 1891, n:o 10, får jag alltså hemställa,

det måtte Riksdagen antaga nedanstående förslag till ändrad lydelse af §§ 1, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 15, 17, 22, 28 mom. 2, 32, 34, 35, 36, 38, 42 mom. 2, 43, 46, 53, 60, 61, 62, 66, 69, 71, 72, 73, 74, 80, 85, 86, 87 mom. 1, 89, 105, 106 och 107 regeringsformen, §§ 38 mom. 2, 40, 42 mom. 1, 43, 53, 54, 57, 65, 71, 72 och 73 riksdagsordningen, § 2 tryckfrihetsförordningen samt §§ 1, 4, 5, 7 och 12 riksakten att hvilatill vidare grundlagsenlig behandling.

Regeringsformen.

§ 1.

1. Sveriges rike skall styras af en konung och vara ett arfrike med den arfsföljd, som i fastställd successionsordning stadgad är.

2. Sveriges rike är under samme konung oupplösligen förenadt med konungariket Norge, på sätt närmare bestämmes i en af konungen och båda rikenas nationalrepresentationer antagen riksakt, hvilken gäller framför rikets särskilda grundlagar.

§ 5.

Statsrådet skall bestå af nio ledamöter, bland hvilka Konungen utnämner en att vara statsminister och statsrådets främste ledamot. Desse ega att alla i statsrådet förekommande ärenden öfvervara. Ej må fader och son eller bröder på en gång vara ledamöter af statsrådet.

§ 6.

Af statsrådets ledamöter skola *sex* vara chefer och föredragande för hvar sitt departement, nemligen:

- en chef för justitiedepartementet,
- en för *försvarsdepartementet*, hvilken tillika vare Konungens rådgifvare i kommandomål,
- en för civildepartementet,
- en för finansdepartementet,
- en för ecklesiastikdepartementet *samt*
- en för samfärdselsdepartementet.*

Den närmare fördelningen af ärendena departementen emellan bestämmes af Konungen genom en särskildt utfärdad, offentligt kungjord stadga.

§ 7.

Alla regeringsärenden, med undantag af sådana, som i 11, 13 och 15 §§ omförmälas, skola inför Konungen i statsrådet föredragas och der afgöras.

§ 11.

Utrikes ärenden, hvarmed förstås alla de, som angå rikets förhållande till främmande makter, skola, *med den ansvarighet 106 och 107 §§ bestämma*, beredas af ministern för utrikes ärendena *eller den hans ställe företräder*, hvilken det tillhör att dessa ärenden anmäla och föredraga inför Konungen i närvaro af statsministern och *minst en* annan statsrådets ledamot. Är statsministern hindrad att vara tillstädes, tillkalle Konungen i hans ställe en annan statsrådets ledamot. Sedan Konungen af dessa embetsmän inhemtat till protokoll anförda råd, för hvilka de blifva ansvariga, fatte Konungen i deras närvaro besluten; åliggande det den dertill särskildt förornade att protokollet föra. Af sådana beslut må Konungen låta till statsrådets kunskap komma hvad honom nyttigt synes, så att kännedom äfven af denna riksstyrelsens gren måtte hos statsrådet finnas. Alla meddelanden i *dessa ärenden* till främmande makt eller Konungens sändebud i utlandet skola, utan afseende å ärendets beskaffenhet, ske genom ministern för utrikes ärendena.

§ 12.

Konungen eger att i den ordning, föregående paragraf stadgar, ingå i afhandlingar och förbund med främmande makter. *Innebär sådan afhandling begränsning af Riksdagens beskattnings- eller lagstiftningsmakt, skall den underställas Riksdagens pröfning och godkännande.*

§ 13.

Vill Konungen börja krig eller sluta fred, kalle då till ett utomordentligt statsråd *ministern för utrikes ärendena* och statsrådets samtliga ledamöter, framställe för dem de skäl och omständigheter, som härvid till öfvervägande förekomma, samt äske deröfver deras yttranden, hvilka de skola hvar för sig, med den ansvarighet 107 § bestämmer, till protokollet afgifva. Konungen ege derefter makt att fatta och utföra det beslut, som han för riket nyttigast finner.

§ 15.

Kommandomål, hvarmed förstås sådana som Konungen, i egenskap af högste befälhafvare öfver krigsmakten till lands och sjös, omedelbarligen besörjer, må Konungen, då han sjelf förer riksstyrelsen, afgöra i närvaro af *chefen för försvarsdepartementet*. Honom åligge, vid ansvar, att, då dessa mål beredas, sin mening yttra öfver de företag, Konungen besluter, samt att, då hans mening icke med Konungens beslut öfverensstämmer, föra sina yttrade betänkligheter och råd till protokoll, hvars riktighet Konungen medelst sin höga påskrift besanne. Finner nämnde embetsman dessa företag vara af en vådlig riktning eller omfattning eller grundade på ovissa eller otillräckliga medel att dem utföra, tillstyrke han jemväl, att Konungen ville kalla, till ett krigsråd deröfver, tvenne eller flere af de närvarande högre militära embetsmän; Konungen dock obetaget, att å denna tillstyrkan och, der den bifalles, å krigsrådets till protokoll anförda tankar göra det afseende, honom godt synes.

§ 17.

Konungens domsrätt skall uppdragas minst tolf högst aderton af honom utnämnda, lagkunniga män, hvilka fullgjort hvad författningarna föreskrifva dem, som uti domarembeten må nyttjas, samt i sådana värf ådagalagt insigt, erfarenhet och redlighet. De kallas justitieråd och utgöra Konungens högsta domstol. Deras antal må ej ökas utöfver tolf, så vida ej Konungen och Riksdagen, i den ordning 87 § 1 mom. stadgar *för stiftande af allmän civil- och kriminallag*, besluta, att högsta domstolen skall på afdelningar arbeta; och varde, i sådant fall, såväl justitierådens antal inom ofvan föreskrifna gränser, som ärendenas fördelning mellan afdelningarna i samma ordning bestämda.

§ 22.

Uti högsta domstolen kunna ringare mål pröfvas och afgöras af fem ledamöter, så ock af fyra, der alla fyra äro om slutet ense. Öfver viktigare saker skola minst sju döma. Ej må flere än åtta ledamöter på en gång i pröfningen af något mål deltaga, der ej för vissa fall annorledes bestämmes i den ordning, 87 § 1 mom. stadgar *för stiftande af allmän civil- och kriminallag*.

§ 28.

2. Konungen eger att genom naturalisation till svensk medborgare upptaga utländsk man i den ordning och under de vilkor, som bestämmas genom särskild lag, stiftad i den ordning 87 § 1 mom. stadgar *för allmän civil- och kriminallag*. Sålunda naturaliserad utländing njute samma rättigheter och förmåner som infödd svensk man, dock utan att kunna till ledamot af statsrådet utnämnas.

§ 32.

Minister för utrikes ärendena, sändebud hos främmande makter och tjänstemän vid beskickningarna samt *öfriga till utrikesdepartementet*

hörande embets- och tjänstemän nämne och entledige Konungen i den ordning, som i 11 § i fråga om *utrikes ärendens* behandling föreskrifven är.

§ 34.

Ministern för utrikes ärendena och statsministern innehafve rikets högsta värdighet och statsråden den nämaste derintill. Ledamot af statsrådet må, *då oafönt förordnande i utrikesdepartementet undantages*, icke tillika annat embete utöfva, ej heller några inkomster deraf upp-bära. Justitieråd må ej tillika annat embete innehafva eller utöfva.

§ 35.

Statsrådets ledamöter, presidenter och chefer för kollegier eller de i dessas ställe inrättade verk, justitiekansleren, cheferne för fängvården, landtmäteriet, *jernvägsstyrelsen*, lots-, post-, telegraf- och tullverken, *domänstyrelsen med flera centrala embetsverk*, expeditionschefer i statsdepartementen, öfverståhållaren, underståhållaren och polismästaren i hufvudstaden, landshöfdingar, fältmarskalkar, generaler och amiraler af alla grader, generaladjutanter, öfveradjutanter, stabsadjutanter, kommandanter i fästningarne, öfverstar för regementena, sekundcheferne för gardesregementena till häst och fot och för lifregementets corpser samt cheferne för öfriga särskildt för sig bestående militära corpser eller bataljoner samt cheferne för artilleriet, fortifikations-, fältmättnings- och sjömättningsväsendet hafva förtroendesysslor, hvarifrån Konungen må dem entlediga, när han pröfvar rikets tjänst det fordra. Konungen kungöre dock sådana beslut i statsrådet, hvars ledamöter vare skyldige att deremot göra underdåniga framställningar, om de finna sig dertill skäl ega.

§ 36.

De, som bekläda domareembeten, så högre som lägre, samt alla andra embets- och tjänstemän, än de i föregående 32 och 35 §§ nämnde, kunna icke utan medelst ransakning och dom från sina innehafvande sysslor af Konungen afsättas, ej heller utau egna ansökningar till andra tjänster befordras eller flyttas, *allt dock med den inskränkning, som vid aflöningsstaternes fastställande kan varda bestämd.*

§ 38.

Alla från Konungen utgående expeditioner och befallningar, utom i kommandomål, skola, för att blifva gällande, vara försedda med Konungens underskrift och kontrasignation af vederbörande föredragande, som vare ansvarig att de instämma med deröfver förda protokoll. Alla föreskrifter och erinringar om verkställighet af utfärdade beslut må af departementschefer omedelbarligen kunna till vederbörande expedieras. Skulle den föredragande finna något Konungens beslut vara stridande emot *grundlag eller annan rikets lag*, göre han *deremot vid beslutets fattande* föreställning; yrkar Konungen ändock, att ett sådant beslut skall utfärdas, vare det då den föredragandes rättighet och pligt att sin kontrasignation derå vägra, samt nedlägga han i följd deraf sitt embete, hvilket han icke må återtaga förr, än Riksdagen hans förhållande pröfvat och gillat. Emellertid vare han vid sin lön och öfriga tjensten åtföljande inkomster bibehållen.

§ 42.

1. Skulle den olycka tima, att hela konungahuset, inom hvilket arfsrätten till riket räknas, på manliga sidan utginge, då förvalte äfven statsrådet regeringen med den makt, 39 § stadgar, intill dess Riksdagen hinner sammankomma och ett nytt konungahus utkora, samt den valde Konungen regeringen tillträdt.

2. Uti alla de fall, då enligt denna och föregående tre §§ riksstyrelsen föres af statsrådet, skola *antingen* dess samtliga ledamöter, *så vidt möjligt är*, vara närvarande och rösta *vid besluts fattande, eller ock riksstyrelsens utöfvande öfverlätas åt tre af statsrådet inom sig dertill för viss tid i sänder valde ledamöter under den ordförande, Konungen förordnat eller i annat fall statsrådet inom sig utser.*

§ 43.

Går Konungen i fält, eller till aflägsnare inrikes orter eller till konungariket Norge reser, förordne tre ledamöter af statsrådet, under den ordförande, som han, antingen ibland prinsar af sitt hus eller ibland

statsrådets ledamöter, särskildt nämner, att föra regeringen i de mål, Konungen föreskrifver. Med de mål, Konungen då sjelf afgör, förhållas på det sätt, som 8 och 11 §§ stadga.

Hvad nu om konung sagdt är, gälle ock i afseende på regent, då riksstyrelsen af honom utöfvas.

§ 46.

Landet skall förblifva indeladt i höfdingedömen under den vanliga landtregeringen. Ingen generalguvernör inom riket må hädanefter förordnas. *Landshöfding må icke innehafva militärbefäl eller inom det honom anförtrodda län utses till ordförande i eller ledamot af offentlig korporation, som har till uppgift att rådslå och besluta om länets eller någon dess dels angelägenheter, men ege i kraft af sitt embete att i dylik korporations förhandlingar fast ej i beslutet delta.*

§ 53.

1. Lagtima riksdag skall för ärendenas beredning tillsätta dessa utskott: ett konstitutionsutskott, att väcka och upptaga frågor rörande förändringar i grundlagarne och yttranden deröfver till Riksdagen afgifva, samt att granska de i statsrådet förda protokoll; ett statsutskott, att utreda och för Riksdagen uppgifva statsverkets och riksgäldsverkets tillstånd, förvaltning och behof; ett bevillningsutskott, att behandla bevillnings- och andra skattefrågor; ett bankoutskott, att öfverse bankens styrelse och tillstånd samt föreskrifter om bankoförvaltningen gifva; samt ett lagutskott, att utarbета de från kamrarne remitterade förslag till civil-, kriminal-, kommunal- och kyrkolagarnes förbättring.

2. Å urtima riksdag skola ej flera utskott tillsättas, än som erfordras för beredning af dervid förekommande ärenden.

§ 60.

1. Till bevillningar räknas tullmedlen, *bränvinstillverknings- och andra accismedel, stämpelpappersmedlen* samt hvad hvarje Riksdag dessutom särskildt såsom bevillning sig åtager.

2. Afgifter för begagnande eller omedelbar förmån af statens inrättningar eller för påkallande af åtgärd från statens embets- eller tjänsteman fastställas af Riksdagen. Dylika afgifter, hvilka pålagts näring för bekostandet af anstalter eller åtgärder till densamma främjande, må dock, äfven om de ingå till statsverket, endast få för det med dem äsyftade ändamålet användas.

3. Ej må några allmänna afgifter af hvad namn och beskaffenhet som helst utan Riksdagens samtycke kunna förändras, tullen å inkommande spanmål allena undantagen, hvilken må kunna nedsättas. Ej heller må Konungen statens inkomster förpakta eller, till vinning för sig och kronan eller enskilde personer och korporationer, några monopol fastställa.

4. Konungen eger att fastställa de afgifter till korporationer eller enskilde personer, som af dem må upptagas för begagnandet af sådana inrättningar till enskildes gemensamma nytta och bekvämlighet, hvilka alls icke eller endast i otillräcklig grad medgifva täflan mellan flera dylika å samma ort.

§ 61.

Alla afgifter, som Riksdagen under de i mom. 1 af föregående paragraf omnämnda titlar såsom extra ordinarie skatter beviljat, skola utgöras intill slutet af det år, under hvars lopp den nya bevillningen af Riksdagen antagen blifver. De ordinarie skatterna äro ständiga och fastställas genom lag.

§ 62.

Sedan statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade, ankommer det på Riksdagen att en deremot svarande bevillning sig åtaga samt att tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skola till särskilda ändamål användas, och dessa summor under bestämda hufvudtitlar uti riksstaten anslå. Andra vilkor må icke fogas vid anslags beviljande än blott sådana, som stå i oskiljaktigt sammanhang med anslaget användning samt afse att närmare bestämma sättet och tiden derför.

§ 66.

Riksgäldskontoret förblifver under Riksdagens styrelse och inseende att efter af Riksdagen fastställt reglemente förvaltas genom de fullmäktige,

kamrarne dertill förordna; och då Riksdagen ansvarar för den rikets gäld, kontoret ombesörjer, så kommer Riksdagen, sedan kontorets tillstånd och behof blifvit i vederbörlig ordning utredda, att genom särskild bevillning tillskjuta de medel, som för betalande af denna gäld, till ränta och kapital, outhärliga finnas, så att rikets kredit varder bibehållen och vårdad.

§ 69.

Då statsutskottets förslag, rörande antingen *riksstatens reglerande eller bevillingens derefter lämpade hela belopp eller vilkor för anslags användning eller allmänna afgifter eller grunderna för förvaltningen af kronans domäner*, eller hvad till riksgäldskontorets utgifter och inkomster hörer eller grunderna för riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, till pröfning hos Riksdagen förhafves, gälle hvad angående behandlingen af utskottets afgifna förslag uti riksdagsordningen stadgas. Fatta kamrarne stridiga beslut, som ej varda sammanjemkade, skola kamrarne, hvar för sig, rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut.

§ 71.

På enahanda sätt förfares jemväl, der kamrarne sig icke förena om grunderna för någon *beskattning*, sättet för deras tillämpning eller *beskattningens* fördelning till utgörande.

§ 72.

Riksbanken förblifver under Riksdagens egen garanti och vård, så att den ostörd må förvaltas af de fullmäktige, kamrarne dertill förordna, efter *af Konung och Riksdag gemensamt stiftad lag samt de ordningar och reglementen*, hvilka redan gjorda äro eller vidare af Riksdagen göras kunna. Riksdagen allena eger genom banken utgifva sedlar, som för mynt i riket må erkännas. Dessa sedlar skola, vid anfordran, efter deras lydelse, med silfver eller guld af banken inlösas.

§ 73.

Inga nya pålagor eller utskrifningar må hädanefter utan Riksdagens fria vilja och samtycke i den ordning, förut nämndt är, påbjudas, upp-
bäras eller fordras.

§ 74.

*Huru utskrifning af hästar, fordon, födande varor, tillfälligt arbets-
biträde och dylikt under uppkommet krig må ega rum mot ersättning med
penningar af statsmedlen till de levererande, derom förordnas uti af
Konungen och Riksdagen, på sätt 87 § 1 nom. stadgar för allmän civil-
och kriminallag, samfäldt stiftad lag.*

§ 80.

1. *Hvarje svensk man är pliktig deltaga i fosterlandets försvar från
och med det kalenderår, under hvilket han fyller tjuguet år, till och med
det, under hvilket han fyller fyrtio. Huru denna värnpligt skall utgöras,
fastställas i af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad lag.*

2. *Grunderna för ordnandet af krigsmakten till lands och sjös
jemte de för krigsväsendets underhåll oundgängliga anslagen fastställas
äfvenledes genom lag.*

§ 85.

Såsom grundlagar skola, förutom den i § 1 nämnda riksakten, anses:
denna regeringsform samt den riksdagsordning, den successionsordning
och den tryckfrihetsförordning, hvilka i öfverensstämmelse med de
grundsatser, som i denna regeringsform bestämmas, Riksdagen och
Konungen gemensamt fastställa.

§ 86.

Med tryckfrihet förstås hvarje svensk mans rättighet att, utan några
af den offentliga makten i förväg lagda hinder, utgifva skrifter, att

sedermåra endast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll, och att icke i annat fall kunna derfor straffas, än om detta innehåll strider emot tydlig lag, gifven att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning. Alla handlingar och protokoll i hvad mål som helst, de protokoll undantagna, som uti statsrådet och hos Konungen i *utrikes* ärenden och kommandomål föras, må ovilkorligen genom trycket kunna utgifvas. Ej må tryckas banko- och riksgäldsverkens protokoll och handlingar rörande ämnen, hvilka böra hemliga hållas.

§ 87.

1. Riksdagen eger gemensamt med Konungen makt att stifta allmän civil- och kriminallag äfvensom kriminallag för krigsmakten *samt de författningar, som eljest enligt denna regeringsform eller på grund af Konungens och Riksdagens samfälda beslut skola såsom lagar fastställas*, och att sådan förut stiftad lag förändra eller upphäfva. Ej må Konungen utan Riksdagens samtycke, och icke Riksdagen utan Konungens, någon ny lag göra eller gammal afskaffa. Frågor härom må i Riksdagens kamrar kunna väckas och skola, sedan *vederbörligt* utskott deröfver blifvit hört, af Riksdagen afgöras. Beslutar Riksdagen för sin del någon ny lag eller gammal lags upphäfvande eller förändring, aflemnas förslag derom till Konungen, som inhemte statsrådets och *i fråga om allmän civil och kriminallag samt kriminallag för krigsmakten äfven* högsta domstolens tankar deröfver, och, sedan han sitt beslut fattat, meddele Riksdagen antingen sitt samtycke till dess åstundan eller sina skäl att det vägra. Kan Konungen icke förr, än Riksdagen åtskiljes, fatta och meddela sitt beslut, vare han oförhindrad att före nästföljande riksdags öppnande förslaget ordagrant bifalla och allmän kungörelse derom utfärda. Sker det ej, anses förslaget hafva förfallit, och Konungen underrette då Riksdagen vid dess nästa sammankomst om de skäl, som hindrat förslagets antagande. Finner Konungen godt någon lagfråga för Riksdagen framställa, äske han statsrådets och *i fråga om allmän civil- och kriminallag samt kriminallag för krigsmakten äfven* högsta domstolens yttrande deröfver samt meddele sin proposition tillika med berörda yttranden åt Riksdagen, som med frågan vidare förfar, såsom i riksdagsordningen sägs.

§ 89.

Uti Riksdagens kamrar må frågor väckas om förändring, förklaring och upphäfvande af författningar, som rikets allmänna hushållning röra; om nya sådana *författningars* stiftande samt om grunderna för allmänna inrättningar af alla slag. Riksdagen ege dock icke makt att i dessa mål annat eller mera besluta än föreställningar och önskningsar, att hos Konungen anmälas, och hvarå Konungen, sedan statsrådet deröfver blifvit hördt, göre det afseende, han för riket nyttigt finner. Vill Konungen åt Riksdagen öfverlemna att gemensamt med honom något afgöra, som rikets allmänna styrelse rör, då förfares dermed på det sätt, som angående lagfrågor är i 87 § 1 mom. stadgadt.

§ 105.

Lagtima Riksdags konstitutionsutskott ege att äska de protokoll, som uti *alla de inför Konungen föredragna mål* blifvit förda, utom dem, som angå *utrikes* ärenden och kommandomål, hvilka endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser, må kunna fordras.

§ 106.

Finner utskottet af dessa protokoll, att *ministern för utrikes ärendena* eller någon statsrådets ledamot eller någon för tillfället förordnad föredragande eller den embetsman, som i kommandomål Konungen råd gifvit, uppenbarligen handlat emot grundlag eller *annan* rikets lag eller tillstyrkt någon öfverträdelse deraf eller underlåtit att göra föreställningar emot sådan öfverträdelse, eller den vållat och befrämjat genom uppsåtligt fördöljande af någon upplysning, eller att den föredragande underlåtit att, i de fall, som 38 § af denna regeringsform förutsätter, sin kontrasignation å ett Konungens beslut vägra, då skall konstitutionsutskottet ställa en sådan under tilltal af justitieombudsmannen inför riksrätten, hvaruti, i stället för statsråd, fyra de äldsta justitieråd i dessa fall komme att säte taga, och gånge härmed som i 101 och 102 §§ om tilltal emot högsta domstolen föreskrifves. Då *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådets ledamöter eller Konungens rådgifvare i kommando-

mål finnas hafva, på sätt ofvan berördt är, gjort sig till ansvar skyldige, döme dem riksätten efter allmän lag och den särskilda författning, som till bestämmande af sådant ansvar utaf Konungen och Riksdagen fastställd varder i den ordning, 87 § 1 mom. stadgar för stiftande af allmän civil- och kriminallag.

§ 107.

1. Skulle konstitutionsutskottet anmärka, att *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådets ledamöter, samfäldt eller en eller flere af dem, uti deras rådslag om allmänna mått och steg, icke iakttagit rikets sannskyldiga nytta, eller att någon föredragande icke med oveld, nit, skicklighet och drift sitt förtroendeembete utöfvat, ege då utskottet att sådant tillkännagifva för Riksdagen, hvilken, om den finner rikets väl det kräfva, kan hos Konungen skriftligen anmäla sin önskan, att han ville ur statsrådet och från embetet skilja den eller dem, emot hvilka anmärkning blifvit gjord.

2. Frågor uti detta ämne kunna i Riksdagens kamrar väckas och af andra Riksdagens utskott än konstitutionsutskottet hos kamrarne andragas, men icke af Riksdagen afgöras förr, än sistnämnda utskott deröfver blifvit hört. Under Riksdagens öfverläggningar derom skola icke Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, kunna ens nämnas, ännu mindre någon Riksdagens pröfning underställas.

3. Allt, hvad Riksdagen efter granskning godkänt eller lemnat oanmärkt, bör anses hafva vunnit decharge i afseende på det granskade, och ingen ny, till ansvarighet förbindande, granskning af ny Riksdag i samma mål vara tillåten; dock bör, oaktadt den af Riksdagens utskott eller revisorer förrättade generella öfversigt af statsmedlens utdelning, det åligga vederbörande embetsmän att verkställa den speciella revision, som dem i kraft af deras embetsutöfning tillkommer.

Riksdagsordningen.

§ 38.

2. Utskottet åligger ock att äska de i statsrådet förda protokoll, med undantag af dem, som angå *utrikes* ärenden och kommandomål, hvilka endast i hvad som rörer kända och af utskottet uppgifna hän-

dels kunna fordras. Om utskottets rätt och pligt att, efter granskning af dessa protokoll, hos Riksdagen anmäla de anmärkningar, hvar till denna granskning funnits föranleda, eller eljest vidtaga den med anledning af gjord anmärkning erforderliga åtgärd, så ock att, när af riksdagsman eller af annat utskott än konstitutionsutskottet fråga blifvit väckt, att *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt embete på obehörigt sätt utöfvat, deröfver, före frågans afgörande af Riksdagen, afgifva yttrande, derom är i regeringsformen stadgadt.

§ 40.

Bevillningsutskottet åligger att bereda alla dit från kamrarne hänvisade frågor, som angå förändring uti föreskrifterna om *skatternas* utgörande, att förslagsvis beräkna inkomsterna af de särskilda *skatterna* och att, sedan statsverkets behof blifvit utredda och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillningens ökande, om det erfordras, eller dess minskande, om sådant kan ega rum, och i sammanhang dermed till Riksdagen afgifva förslag till bevillningsstadgar. Utskottet må derjemte uti *beskattningsfrågor* föreslå hvad det anser billigt och nyttigt.

§ 42.

1. Lagutskottet skall meddela utlåtande öfver de från kamrarne dit hänvisade förslag till stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af civil-, kriminal-, kommunal- och kyrkolag.

§ 43.

Ej må *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådsledamot eller justitieråd i utskott eller val till utskott deltaga; ej heller någon, af hvilken Riksdagen kan fordra redo och ansvar, inväljas i utskott, der redovisning för hans egna embetsåtgärder kan förekomma.

§ 53.

1. Ej må Riksdagen eller kamrarne i Konungens närvaro öfver något ämne rådpläga eller besluta.

2. Ut i hvardera kammaren ega *ministern för utrikes ärendena* och statsrådets ledamöter tillträde, med rättighet att deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten, der de ej äro ledamöter af kammaren. Dock må ej *ministern för utrikes ärendena* och statsrådets ledamöter i de fall, då dem uppdraget är att riksstyrelsen föra, ej heller omyndig konungs förmyndare, öfvervara kamrarnes öfverläggningar eller beslut.

3. I mål, som personligen rörer någon ledamot i kammare, må han väl öfverläggningarna, men ej beslutet, öfvervara.

§ 54.

Konungens skrivelser och propositioner med det undantag, som i 34 § förmäles, tillställas båda kamrarne genom en statsrådets ledamot samt böra alltid vara åtföljda af statsrådets och, i frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af allmän civil-, kriminal- och kyrkolag *äfvensom kriminallag för krigsmakten*, jemväl af högsta domstolens yttrande.

§ 57.

Derest af riksdagsman eller af annat utskott än konstitutionsutskottet fråga hos kamrarne väckes, att *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådet eller någon dess ledamot eller föredragande sitt embete på obehörigt sätt utöfvat, böra dervid endast följande ordalag nyttjas: »Det är anledning till anmärkning mot *ministern för utrikes ärendena* eller statsrådet eller den eller den ledamoten eller föredraganden, hvarom remiss begäres till konstitutionsutskottet, för hvilket anledningen skall uppgifvas». Sådan remiss skall då genast ovägerligen verkställas. Vid kamrarnes öfverläggning om sådan fråga gälle i afseende på Konungens beslut uti mål, som röra enskilda personers eller korporationers rättigheter och angelägenheter, hvad uti 107 § 2 mom. regeringsformen stadgadt är.

§ 65.

När i fråga om *riksstatens reglerande eller bevillningens derefter lämpade hela belopp eller vilkor för anslags användning eller grunderna för förvaltningen af kronans domäner* eller skatt eller annan allmän afgift, eller angående riksbankens eller riksgäldskontorets styrelse och för-

valtning, inkomster och utgifter, *eller beträffande instruktionär för Riksdagens revisorer*, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, skola begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat, kommande den mening, som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfriga sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

§ 71.

1. *Riksdagen* skall hvarje år genom fyratioåtta valmän, af hvilka hvardera kammaren inom sig utser tjugufyra, välja fullmäktige att jemlikt *regeringsformen* riksbankens och riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta.

2. Fullmäktige skola i hvardera verket vara åtta, af hvilka fyra ärligen afgå i den ordning genom valen bestämmes; och utses fullmäktig, med undantag för här nedan särskildt anförda fall, för tiden från det han valts, intill dess val af fullmäktige under lagtima riksdagen å andra året derefter försiggått. Afgående fullmäktig kan återväljas. Varder fullmäktig ledamot af statsrådet eller kommer han i den ställning, att han jemlikt § 26 icke må såsom riksdagsman godkännas, frånträde han genast befattningen såsom fullmäktig. Har fullmäktig före utgången af den för honom bestämda tjänstgöringstid aflidit eller af annan orsak afgått eller har ansvarsfrihet honom vägrats, anställles fyllnadsval för den tid, som för honom återstått.

3. Val af fullmäktige i riksbanken anställles före val af fullmäktige i riksgäldskontoret. Vid de tillfällen, då på en gång val af samtliga åtta fullmäktige i någotdera verket eger rum, skola genom särskilda val fyra utses för tiden tills nytt val å andra och fyra för tiden tills nytt val å första året derefter skett; och iakttages vid val af fullmäktige för olika tjänstgöringstid inom samma verk, att val för den längre tiden verkställles före val för den kortare. Valen ske medelst slutna sedlar.

4. Hvarje år, på samma gång och på lika sätt som val af fullmäktige eger rum, utses en bland hvardera verkets åtta fullmäktige att vara ordförande för de öfrige, egande den, som bland fullmäktige förer ordet, afgörande röst, derest i frågor, som hos fullmäktige komma under om-

röstning, rösterna för två skiljaktiga meningar utfalla lika. Fullmäktige för hvartdera verket *tillkomme* att sjelfve bland sig välja vice ordförande att föra ordet, när hinder för ordföranden inträffar.

§ 72.

1. Å hvarje lagtima riksdag förordnas revisorer till ett antal af tolf för att enligt regeringsformen och särskild instruktion granska utrikesdepartementets och statsverkets och till ett antal af sex för att, jemväl enligt regeringsformen och särskild instruktion, granska riksbankens och riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. *Desse revisorer utses till halfva antalet af hvardera kammaren. Hvarje revisionsförrättning skall omfatta ett års afslutade räkenskaper. Förrättningarna taga sin början å dag, som i instruktionerna bestämmes, och skola inom två månaders tid vara fullbordade.*

2. Revisorerne välja sjelfve för hvardera revisionen inom sig ordförande, hvilken eger afgörande röst, derest vid omröstning rösterna i något fall äro lika.

3. De anmärkningar, som revisorerne finna sig befogade att i *sina berättelser* till Riksdagen framställa, skola, sedan förklaringar deröfver inkommit, af nästföljande lagtima riksdag öfverlemnas till vederbörande utskotts granskning och vidare behandling.

§ 73.

På samma gång och på lika sätt, som fullmäktige och revisorer enligt föregående två §§ utses, tillsätts jemväl suppleanter att, vid inträffande förfall för dem, träda i deras ställen, nemligen för fullmäktige i riksbanken *fyra*, för fullmäktige i riksgäldskontoret likaledes *fyra*, för revisorerne af utrikesdepartementet och statsverket *sex* samt för revisorerne af banko- och riksgäldsverken *fyra*.

Tryckfrihetsförordningen.

§ 2.

4:o.

Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll hållna hos Konungen i *utrikes* ärenden och kommandomål, eller statsrådets protokoll och handlingar, eller riksståndens eller hemliga utskottets, eller konstitutionsutskottets, rörande statsrådet,

Att ej några handlingar eller diplomatiska personers enskilda anteckningar eller berättelser rörande *utrikes* ärenden, hvilka höra till ett senare tidevarf, än för minst femtio år tillbaka,

Riksakten.

§ 1.

1. *Konungarikena Sverige och Norge, af hvilka hvardera förblifver ett fritt, odelbart och sjelfständigt rike, skola vara oupplösligen förenade under en Konung med inbördes jemlikhet och sidoordnad ställning, på sätt denna riksakt närmare bestämmer.*

2. *Utöfver hvad i denna riksakt finnes stadgadt ordnas de förenade rikenas unionella förhållanden genom gemensamma lagar, för hvilkas stiftande, förklarande, ändrande eller upphäfvande fordras bifall af Konungen och begge nationalrepresentationerna, i öfverensstämmelse med hvad hvardera rikets grundlag föreskrifver om allmän lags stiftande.*

3. *Krig och fred äro städse för rikena gemensamma. Genom anfall eller förolämpning emot det ena förnärmas äfven det andra. Vid förhandlingar med främmande makt, äfven om föremålet angår endast det ena af rikena, uppträder Konungen alltid i egenskap af begges gemensamme regent.*

§ 4.

1. Konungen har högsta befälet öfver krigsmakten till lands och sjös i hvardera af de förenade rikena. Han är berättigad att sammandraga och att mot rikenas fiender använda hela den på hvarje tid i rikena befintliga styrka, utan andra inskränkningar och vilkor än de, som varda fastställda i af Konungen och begge nationalrepresentationerna, på sätt i § 1 mom. 2 föreskrifves, stiftad gemensam lag för de förenade rikenas försvarsväsende.

De förenade rikena åligger att hvar för sig icke allenast under fredstid städse underhålla en efter folkmängden lämpad krigsmakt, så organiserad, öfvad och utrustad att den, så snart krig utbryter, kan gå i strid, samt försedd med erforderliga förråd och tillräckligt ersättningsmanskaps, utan äfven att, i händelse af krig, gifva åt denna krigsmakt den ytterligare tillökning, rikenas tillgångar medgifva och upprätthållandet af deras sjelfständighet fordrar. Hvardera rikets nationalrepresentation tillkommer att bevilja de medel, den för krigsmaktens underhåll, öfning och utrustning anser nödiga.

När det i anledning af krig eller krigsfara nödigt blifver att någon del af krigsmakten utrustas, bör, i den mån det med tillbörligt afseende å förhandenvarande omständigheter lämpligen ske kan, hvardera riket efter sin folkmängd i rustningen deltaga.

Finner Konungen nödigt att meddela en för rikena gemensam föreskrift angående någon angelägenhet, som i begge såsom kommandomål är att anse, skall han, på det i hvardera riket stadgade sätt, inhemta deras mening, som, enligt de der gällande bestämmelser, vid stadgadt ansvar hafva att ärendet föredraga, samt fatta sitt beslut i deras samtida närvaro. Är fråga om krigsrustningar eller krigsföretag, böra cheferne för vederbörande militära regeringsdepartement inom begge rikena, äfven om de ej hafva att föredraga målet, vid dess afgörande vara tillstädes, så vida det utan olägenhet ske kan. Finner någon af rådgifvarne Konungens förehafvande till sin beskaffenhet eller sina följder vådligt, bör han tillstyrka Konungen att, innan det verkställes, till ett krigsråd deröfver kalla tvenne eller flere högre militära embetsmän, helst lika många från hvardera riket; Konungen dock obetaget att fatta sitt beslut, utan att sådant krigsråd hålles, eller att, om det sammankallas, å dess yttrade tankar göra det afseende, honom godt synes. Öfver gemensamma kommandomål, äfvensom öfver förhandlingar i ofvannämnda krigsråd, föres protokoll, som undertecknas af de tillstädesvarande.

2. Konungen eger att begynna krig och sluta fred, ingå och upphäfva förbund, traktater och andra öfverenskommelser med främmande makter, affärda och emottaga sändebud, samt utnämna och erkänna konsuler.

Vill Konungen begynna krig eller sluta fred, skall han uti det i nästföljande stycke omförmälda unionella statsrådet för behandling af utrikes ärenden framställa de skäl och omständigheter, som i anledning här-af böra tagas under öfvervägande, och deröfver från hvartdera rikets hela statsråd inhemta betänkanden samt, så vidt tiden det tillåter, fullständiga berättelser om rikenas tillstånd i afseende på finanser, försvarsanstalter, med mera. Konungen sammankallar derefter ministern för utrikes ärendena och så många af sina rådgifvare från begge rikena, som äro eller efter omständigheterna kunna komma tillstådes, till ett utomordentligt unionelt statsråd, i hvilket ofvannämnda betänkanden och de afgifna berättelserna skola för honom föredragas. Hvarje närvarande ledamot af detta statsråd skall då till protokollet, vid den ansvarighet hvartdera rikets grundlag bestämmer, yttra sitt af- eller tillstyrkande, hvarefter Konungen eger att fatta och utföra det beslut, han finner för rikena gagneligast.

Ärenden, som angå det ena rikets eller begge de förenade rikenas förhållande till främmande makter, äfvensom frågor om tillsättande eller entledigande af minister för utrikes ärendena, sändebud hos främmande makter och tjenstemän vid beskickningarne samt öfriga till utrikesdepartementet hörande embets- och tjenstemän, föredragas inför Konungen af ministern för utrikes ärendena eller den hans ställe företräder. Vid föredragningen skola jemväl, till i regeln lika antal från hvartdera riket, minst två ledamöter af hvartdera rikets statsråd vara tillstådes. Föredraganden och samtliga närvarande statsrådsledamöter skola till protokollet yttra sina meningar under den ansvarighet, hvartdera rikets grundlag bestämmer, och fatte konungen i deras närvaro besluten. Alla meddelanden i dessa ärenden till främmande makt eller till Konungens sändebud i utlandet skola, utan afseende å ärendets beskaffenhet, ske genom ministern för utrikes ärendena.

Till minister för utrikes ärendena, sändebud hos främmande makter samt embets- och tjenstemän vid beskickningarna och i utrikesdepartementet kunna såväl svenske som norske män och till konsulsbeställningar jemväl utlänningar nämnas.

Hvartdera rikets bidrag till utgifterna för utrikes ärendenas handhafvande lämpas efter förhållandet mellan rikenas folk mängd, hvaremot bidraget till konsulatväsendet bestämmes med hänsyn ej allenast till folk mängden, utan äfven till handelsflottans dräktighet inom hvartdera riket samt storleken af dettas varuomsättning med utlandet, och så att afseende tillika fästes å hvad hvartdera rikets fartyg erlægga i konsulatavgifter. Här-

igenom är dock icke någon inskränkning gjord i den hvartdera riket tillkommande rätt att pröfva utgifternas nödvändighet.

3. Ett af hvartdera rikets nationalrepresentation för sig vid början af dess förhandlingar hvarje år valdt utskott af högst tjugu ledamöter ege att, särskildt för sig, äska de i föregående tvenne moment omförmälda protokoll, dock endast i det, som rör allmänt kända och af utskottet uppgifna händelser; och skola protokollen eller afskrifter deraf till utskottet utlemnas på Konungens befallning, meddelad i den ordning, som ofvan föreskrifves i fråga om beslut i utrikes ärenden. Ej må utlemnadt protokoll eller något af dess innehåll eller till detsamma hörande handlingar offentliggöras, så framt det icke påkallas deraf att, enligt det ena rikets eller begge rikenas grundlagar, mot Konungens rådgifvare beslutats åtal inför riksrätt eller anmälan om entledigande. I annat fall eller i annan ordning, än nu är sagdt, må nationalrepresentationerna icke kunna fordra utlemnande af protokoll eller handlingar rörande samma ärenden.

En af hvartdera rikets nationalrepresentation för sig hvarje år utsedd revision af högst tolf ledamöter eger att särskildt för sig, enligt af vederbörande nationalrepresentation fastställd instruktion, granska förvaltningen af de medel, som af utrikesdepartementet handhafvas för bestridande af utgifterna för de förenade rikenas gemensamma angelägenheter.

Ministern för utrikes ärendena kan för embetsförbrytelser ställas under tilltal, på sätt hvartdera rikets grundlag bestämmer om tilltal inför riksrätt, men dömes efter af Konungen och begge nationalrepresentationerna i den ordning, § 1 mom. 2 föreskrifver, stiftad gemensam lag utaf en unionel riksrätt, bestående af fyra de äldsta ledamöterna af hvartdera rikets högsta domstol, dervid den äldste ledamoten från det rike, den åtalade tillhör, förer ordet och mer än hälften af samtliga ledamöternes röster fordras för den åtalades fällande.

Sändebud hos främmande makter samt embets- och tjenstemän vid beskickningarna och i utrikesdepartementet kunna för embetsförbrytelser tilltalas endast efter Konungens befallning och i det af rikena, han bestämmer. Konsuler må tilltalas för embetsförbrytelser i det af rikena, Konungen förordnar, så vida icke förbrytelsen innefattar förnärmelse särskildt emot det ena riket eller dess undersåtar, i hvilket fall den skyldige ställes till ansvar inom detta rike.

§ 5.

Såväl den norske statsminister som de tvenne norska statsråd, hvilka åtfölja Konungen, skola hafva säte och öfverläggningsstämma i

det svenska statsrådet, när *inrikes ärenden* der *föredragas*, hvilka angå begge rikena.

Då inför Konungen i norska statsrådet, när *eller* hvar det är samladt, *inrikes ärenden föredragas*, som angå begge rikena, skola trenne ledamöter af det svenska statsrådet der äfven hafva säte och stämma.

I dylika mål skall *i förra fallet* den i Norge och *i senare fallet* den i Sverige varande regeringens betänkande inhemtas, så vida de ej fordra ett så hastigt afgörande, att tiden sådant icke medgifver.

§ 7.

1. Intill dess begge rikenas representanter äro församlade och hafva förordnat om regeringen under Konungens minderårighet, skall ett af lika antal svenske och norske ledamöter sammansatt *unionelt* statsråd, under namn af Sveriges och Norges interimregering, förestå rikenas styrelse, med iakttagande af dessas ömsesidiga grundlagar.

Denna unionella interimregering skall bestå af *ministern för utrikes ärendena, en svensk och en norsk statsminister samt så många af hvartera rikets statsråd inom sig utsedde ledamöter, att hela antalet medlemmar i interimregeringen varder åtta och af dessa fyra svenske och fyra norske män. Vid förfall för ministern för utrikes ärendena förordne interimregeringen annan svensk eller norsk man i hans ställe, dervid iakttages att, om ställföreträdaren tillhör annat rike än den ordinarie, det ofvan stadgade förhållandet emellan svenske och norske medlemmar genom motsvarande inträde af ny och utträde af befintlig statsrådsledamot återställes. Vid längre tids förfall för någon af öfrige ledamöter väljer statsrådet i det rike, till hvilket han hör, annan af sina medlemmar att under tiden i regeringen ingå.*

Interimsregeringen skall hafva sitt säte i Sveriges hufvudstad, om icke sådana hinder möta, som göra det omöjligt eller olämpligt.

De föreskrifter, hvartera rikets grundlag innehåller angående förordnande af särskild regering för det rike, i hvilket Konungen icke uppehåller sig, gälla likaledes, när styrelsen föres af interimregeringen. Denna kan äfven i den utsträckning, den sjelf bestämmer, till statsrådet i det rike, der den har sitt säte, uppdraga afgörandet af sådana detta rike rörande inre angelägenheter, som icke angå begge rikena.

Med *målens* föregående beredning och granskning förhållas i *öfrigt enligt* de i *vederbörande rike* gällande föreskrifter.

Föredragningen af de hos interimregeringen förekommande mål för-

delas dennas ledamöter sig emellan såsom de lämpligt finna. Interimsregeringen öfverlägger och beslutar, utan att öfrige ledamöter af statsrådet äro tillstädes. I fråga om den ministern för utrikes ärendena åliggande skyldigheten att föredraga ärenden, som angå förhållandet till främmande makt, gälla föreskrifterna i § 4. Med föredragning och afgörande af kommandomål förhållas efter ty derom i allmänhet är stadgadt.

Ordet föres vaxelvis af främste ledamoten från hvartera riket. Ombyte sker hvarje vecka, och afgöres genom lottning hvilken af dem första gången skall föra ordet. Interimsregeringens ledamöter kunna dock, för att undgå sådant ombyte, inom sig välja ständig ordförande, dervid ingen anses lagligen vald, så framt icke mer än hälften af samtliga ledamöterna gifvit honom sina röster.

Interimsregeringen kan ej fatta giltigt beslut, der ej minst två ledamöter från hvartera riket äro tillstädes. I händelse af skiljaktiga meningar, fattas beslutet efter de flestas röster. Äro rösterna lika delade, gälle, om ordföranden är af interimsregeringen vald, den mening, han biträder, utom när i angelägenhet, som ej angår förhållandet till främmande makt, beslut fattas allenast för det rike, till hvilket han ej hör. I sådana mål bestämmer främste ledamoten från det rike utslaget. Är ordföranden icke af interimsregeringen vald, har ministern för utrikes ärendena eller den hans embete förestår den afgörande rösten i mål, som angå förhållandet till främmande makt. I andra ärenden deremot skall, när beslut fattas allenast för det ena riket, dettas främste medlem, men eljest den, som för tillfället förer ordet, bestämma utslaget.

I interimsregeringen föres protokoll öfver gemensamma ärenden på begge rikenas, men, om målet angår blott det ena riket, endast på dettas språk. Protokoll och utgående expeditioner underskrifvas af samtliga tillstädesvarande ledamöter.

2. Vid alla de tillfällen, då, efter rikenas grundlagar, styrelsen föres af statsrådet, skall denna interimsregering, på sätt ofvan stadgats, utöfva samma styrelse; dock att Konungen, när han utom de förenade rikena reser eller varder så sjuk, att han icke regeringsärendena vårdar, eger förordna ordförande och de ledamöter, som eljest skolat af rikenas statsråd utses, samt att sådan ordförande alltid tillkommer den afgörande rösten, då vid beslutsfattande rösterna äro lika delade.

3. I afseende på det ansvar och den granskning af deras förvaltning, ledamöterna i interimsregeringen underkastade äro, gälle hvad ofvan i § 4 mom. 3 samt i rikenas grundlagar derom är stadgadt.

§ 12.

1. Denna riksakt skall i begge rikena hafva kraft och giltighet såsom grundlag samt gälla framför deras särskilda grundlagar. Vid de tillfällena, då ed afläggas till någotdera rikets grundlagar eller konstitution, anses riksakten derunder inbegripen.

2. Ändringar i eller tillägg till riksakten kunna endast ske genom Konungens och begge rikenas nationalrepresentationers sammanstående beslut och för öfrigt i den ordning, som för grundlagsändringar i hvartera riket bestämmes; dock att Konungens sanktion af förändringar i eller tillägg till denna akt kan meddelas inom sextio dagar efter det den af nationalrepresentationerna, som senast handlagt ärendet, åtskilts.

Stockholm den 16 januari 1893.

Axel Vilh. Ljungman.

N:o 8.

Herr **A. V. Ljungman**, om ändrad lydelse af § 25 mom. 1 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Med hänvisning dels till den uti motionen i Andra Kammaren n:o 21 vid 1884 års riksdag lemnade utredning, dels till den samma riksdag vid lagutskottets utlåtande n:o 17 fogade reservationen, dels till hvad af mig vid detta utlåtandes föredragning i Andra Kammaren yttrats (Riksdagens protokoll, 1884, Andra Kammaren, I, n:o 9, sid. 10), dels till lagutskottets utlåtanden n:o 13 vid 1891 års riksdag och n:o 18 vid 1892 års lagtima riksdag, dels ock till stadgandet för det analoga fallet i § 33 riksdagsordningen, får jag härmed hemställa,